

Forslag til manchetter til foredrag

Ved Christian Hjortkjær

- Utilstrækkelighed og skam -

Fra forbudskultur til påbudskultur – Hvorfor den nye moral gør de unge psykisk syge

I dag er der meget få ting, som de unge ikke *må* – men der er utrolig mange ting, de *skal*. De skal få sig en uddannelse, leve sundt, leve længe, leve lykkeligt, og så skal de først og fremmest være begejstrede og huske at nyde det.

Det betyder, at hvad der var 68'ernes frisættelsesprojekt, er blevet den nye generations udmattende krav, et ideal der ikke er selvvalgt, og som derfor afføder skam og utilstrækkelighedsfølelser. Men betyder det, at vi har tabt en hel generation til psykiske sygdomme? Eller er der håb at hente i den mest pligtopfyldende ungdom i lang tid?

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Utilstrækkelig – En ungdom mellem dødsangst til livsmod

Den unge generation vokser op med illusionen om, at nu er alt muligt, samtidig med at de reelt oplever, at forventningerne, kravene og idealerne trænger sig mere og mere på. Derfor rammes mange unge af en blanding af angst for det uvisse og utilstrækkelighed over aldrig at have gjort nok. Så hvordan undgår vi at tabe en hel generation, der er bange for, at de mister sig selv? Og hvad kan voksne gøre for at hjælpe de unge til at genvinde livsmodet?

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Det er skammens skyld

Skammen er vent uventet tilbage. 68'erne kastede den bort og forbød den. Vi er fri af skam, sagde de. Men i dag rammer skammen ungdommen som en boomerang lige i ansigtet. Vi skammer os, selvom vi ikke *må*. Vi føler os afslørede og utilstrækkelige. Problemet er ikke, at vi har gjort noget forkert, men at vi aldrig har gjort *nok*. Det er diagnosen. Gad vide, hvad der gik så galt, at vi blive syge af skam? Gad vide, hvad der er medicinen?

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

- Diagnosesamfund, angst og sorg -

Det utilstrækkelige selv – en kierkegaardsk diagnose af diagnosesamfundet

Diagnoser er ikke længere noget, der bliver presset ned over hovedet på det enkelte individ, men i høj grad også noget, vi selv opsøger. Diagnoserne kan bruges som undskyldning, men de kan i lige så høj grad bruges som en måde at tage ansvar for sit liv.

I dag lever vi ikke i et regelsamfund men i et idealsamfund. Der er få ting, man ikke *må*, men der er utrolig mange ting, man *skal*. Derfor er det ikke skyld, men utilstrækkelighedsfølelsen, vi bakser med i dag. Hvordan kan vi hjælpe dem, der er ved at bukke under for de idealer, vi opstiller?

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Eksistentiel angst – Søren Kierkegaard og kampen for menneskets frihed

Antallet af især unge med angst stiger drastisk i disse år, og vi forklarer det alt for ofte med, at de unge har for mange muligheder. Der er derfor de bliver psykisk syge. Men er angst sygdom, vi skal helbredes fra, eller selve det vilkår, der gør os til mennesker? For Kierkegaard var og er den begge dele. Angsten er der som et grundvilkår. Derfor er spørgsmålet i stedet, om vi vil løbe fra den, eller tør stå der ved afgrunden – og lære af den?

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Du skal sørge! – En kierkegaardsk diagnose

I 2018 er sorg blevet optaget som officiel diagnose. Det afføder øjeblikkeligt det spørgsmål, om vi er ved at sygeliggøre det naturlige? Om vi gør et eksistentielt vilkår til noget, vi skal helbredes fra? Ifølge Kierkegaard hænger sorg og glæde uløseligt sammen. ”Du skal sørge!” skriver han ligefrem. For når vi sørger, holder vi kærligheden i live. Vi må derfor spørge, om sorgdiagnosen omsider giver mennesker i sorg et frirum til at sørge i fred? Eller vil det tværtimod opstille nye krav om, hvordan man sørger rigtigt? Bliver sorg noget, vi skal leve op til? Og hvad med dem, der sørger for lidt?

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

- I kristen kontekst -

"Kan jeg få 12 i de 10 bud?" – Synd og skam i en perfektionskultur

"Jeg føler mig forkert, selvom jeg forsøger at gøre alting rigtigt". Det er desværre ikke sjældent, man kan høre et ungt menneske diagnosticere sig selv sådan i dag. En diagnose af skam. En følelse af en helt grundlæggende utilstrækkelighed. Men det er jo også en hverdagsformulering af det, kristendommen kalder syndserkendelse. Den forfærdelige, selvbebrejdende og selvudslettende følelse af aldrig at kunne leve op til idealet. Man kan sige, at de kristne har haft god tid til at øve sig. Men netop derfor har kristendommen også nogle gennemtænkte bud på en løsning på denne diagnose.

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Hvorfor er vi så enestående? – Om reformationen og individet

For 500 år siden forsvarede Luther sig med ordene "Jeg står her og kan ikke andet". Nej, for selvom vi ofte forsøger at være en anden, så er ethvert menneske grundlæggende bundet til at være sig selv. Derfor skal vi i dag også helst være enestående, unikke og autentiske. Men er vi virkelig enestående? Eller er vi kun noget, når vi er noget for andre? Med Kierkegaard i hånden skal vi se, hvorfor Luthers tanker og reformationen helt op til i dag har betydet, at intet menneske står ene – uden en andens hjælp.

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Til konfirmand-oplæg:

Utilstrækkelig – Hvorfor de unge føler sig presset af påbudssamfundet

I dag er der meget få ting, som de unge ikke må – men der er utrolig mange ting, de skal. De skal få sig en uddannelse, leve sundt, leve længe, leve lykkeligt, og så skal de først og fremmest være begejstrede og huske at nyde det. Det betyder, at hvad der engang var et frisættelsesprojekt, i dag er blevet de unges ideal, som afføder selvbebrejdelse, skam og utilstrækkelighedsfølelser.

Hvad kan voksne gøre for at hjælpe de unge til at genvinde livsmodet? Hvad kan de selv gøre? Og hvad har kristendommen af bud på, hvordan vi undgår at tabe en hel generation, der er bange for, at de mister sig selv?

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Kunsten at give slip – Når Søren Kierkegaard ser Disneyfilm

Hvordan i alverden kan vi finde mening i det guddommelige, når befalingen lyder at ofre sin søn - det bedste, man har? Er religionens tanke om at ofre ikke helt absurd i dag? Ja, her hjælper det faktisk at gå til både Kierkegaard og Disneys tegnefilm, for her bliver myterne udlagt i billeder, så de bliver til at begribe, og så man selv bliver grebet. Og måske finder vi på den måde ud af, at vi alle ofrer noget af os selv hver dag, for at finde en mening med vores liv.

- Særligt for unge -

At vælge sig selv – en dannelsesrejse i Søren Kierkegaards tanker

'At vælge sig selv' lyder som et tillokkende tilbud, men er i virkeligheden ikke noget let projekt. Og det er slet ikke rart. For det betyder, at man skal vælge at stå ved den, man er, og hele sin historie. Derfor kommer spørgsmål om ansvar, pligt, skyld og skam pludselig ind i billedet. Så hvordan kan højskolen hjælpe et ungt menneske til at blive et dannet menneske? Det skal vi blive klogere på ved at bruge Søren Kierkegaards filosofi til at fortolke tegnefilmen Løvernes Konge, der forener det storslåede mytiske stof fra både Shakespeare og hele den jødisk-kristne tradition.

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole

Han tog vores skyld og bar vor skam – Løvernes Konge og modet til at være ung

'At vælge sig selv' lyder som et tillokkende tilbud, men er i virkeligheden ikke noget let projekt. Og det er slet ikke rart. For det betyder, at man skal vælge at stå ved den, man er, og hele sin historie. Derfor kommer spørgsmål om ansvar, pligt, skyld og skam pludselig ind i billedet. Så hvordan kan kirken hjælpe et ungt menneske til at blive et helt menneske? Det skal vi se, ved at lade Søren Kierkegaard fortolke tegnefilmen Løvernes Konge, der forener det storslåede mytiske stof fra både Shakespeare og hele den jødisk-kristne tradition.

/ Ved Christian Hjortkjær, ph.d. og højskolelærer på Silkeborg Højskole